

En David té 15 anys, fa 4t d'ESO a un IES públic, fa uns 4 anys li van diagnosticar Síndrome d'Asperger i és atès per una Unitat de Suport a l'Educació Especial (USEE). Periòdicament assisteix al Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) de la zona. És prim, baixet i té algun tic nerviós. Sempre porta les mateixes sabatilles i només les canvia quan es trenquen. Els seus companys diuen que és "raret" i de vegades li fan bromes que ell s'agafa molt malament. De tant en tant, quan sent que algú parla fluixet, pensa que és per criticar-lo.

S'obsessiona a estudiar taurons i balenes. Cada dia em diu els passos que ha de seguir per aconseguir-ho: "treure'm l'ESO, fer un cicle formatiu de grau mitjà d'activitats marítimes, després un cicle formatiu de grau superior, i finalment anar a la universitat per fer biologia i especialitzar-me en marina". Dibuixa taurons i balenes a tot arreu.

El pitjor que li pot passar és que es fiquin amb ell i el ridiculitzin. Una vegada que es van ficar amb ell es va estar una setmana sense sortir de casa.

Refusa tot contacte físic (agafar la mà, abraçar la mare, etc.). No suporta tocar-se els mocs, la suor ni cap altra secreció corporal. Quan es constipa, es fa una bossa amb un mocador, hi fica el nas, i després treu l'aire pel nas mentre aguanta el mocador amb només dos dits tremolosos. Evidentment, si no es moca d'amagat no ho fa.

Tampoc ensenya el cos, només els braços a partir del colze en avall com a màxim, i les cames no les ensenya mai.

Cas aportat per un alumne del curs de PrisMa La Síndrome d'Asperger (juliol de 2009).

L'escola, socialitzadora per definició, és el primer lloc on habitualment es detecta la SA

En Joan és un alumne de sisè de primària i té 12 anys. Fa quatre anys que està diagnosticat de Síndrome d'Asperger. És molt conscient de què li passa i posa molta voluntat a l'hora d'aprendre les habilitats socials que li manquen.

La seva focalització temàtica són els calendaris; si li preguntes en quin dia de la setmana caurà el 12 de desembre de 2015, t'ho respon en menys de dos segons. Sap totes les dates d'aniversaris d'amics, companys de classe, mestres, etc.

La Síndrome d'Asperger (SA) a l'escola

Té una mancança important en habilitats socials i el seu vocabulari és molt pedant. Sap que l'any que ve anirà a l'institut i que es barrejarà amb companys nous, i això ja li crea angoixa a inici de curs. Per tant, el seu estat emocional actual es mou molt entre el nerviosisme i el patiment.

Treballa molt bé a base d'economia de fitxes, i ell mateix diu que està aprenent a ser simpàtic.

El que més em preocupa ara és l'angoixa que té pels canvis futurs.

Cas aportat per un alumne del curs de PrisMa La Síndrome d'Asperger (octubre de 2009).

La primera persona que va parlar de la Síndrome d'Asperger va ser Lorna Wing, psiquiatra britànica que, a principis dels anys 80, va traduir a l'anglès i revisar un article escrit per Hans Asperger l'any 1944. La publicació de Wing es basa en un estudi clínic amb 34 pacients psiquiàtrics amb una patologia similar a la qual descriu Asperger.

Les característiques d'aquests nois eren les següents:

- Eren ingenus, estaven emocionalment desconnectats dels altres, i socialment eren estranys.
- Tenien una bona gramàtica i un vocabulari extens. El seu discurs era fluid, pedant, literal, i es basa en monòlegs (no en converses).
- La seva comunicació no verbal era pobra i la seva entonació era monòtona o peculiar.
- Tenien interessos circumscrits a temes específics.
- Encara que la majoria d'ells tenien una intel·ligència mitjana o alta, mostraven dificultats per aprendre tasques escolars convencionals; no obstant això, podien tenir habilitats relacionades amb els seus interessos especials.

- Tenien una coordinació motriu i una organització del pensament pobres.

Des de Wing fins al DSM-IV han canviat algunes coses, però a mode de resum podríem dir que per poder diagnosticar SA és necessari trobar diferents tipus i graus de discapacitat en cada una d'aquestes tres àrees, normalment conegudes com les tres dificultats bàsiques: la interacció social, la comunicació verbal i no verbal, i l'activitat lúdica i imaginativa.

Com ja heu vist en els exemples d'en Joan i en David, existeix una gran varietat tant en la gravetat de les dificultats que es poden experimentar com en la forma en què es poden presentar.

L'escola, socialitzadora per definició, és el primer lloc on habitualment es detecta la SA. Un equip docent amb formació i informació suficient sobre aquesta síndrome tindrà les eines adequades per poder fer una detecció precoç i intervenir amb la família per treballar en una derivació a professionals externs. Cal recordar que la detecció primerenca sempre millora el pronòstic.

En la SA el tractament psicològic és indispensable. El psicòleg hauria de fer-se càrrec no tan sols del patiment i les dificultats concretes de cada pacient (quant a discapacitat social, gestió de les emocions, dependència, obsessions, etc.), sinó també de l'angoixa que provoca la SA al seu entorn proper (família i escola) per tal d'ajudar la gent que hi convisqui a entendre la simptomatologia i a pensar estratègies d'intervenció en la vida diària.

Generalment, les dificultats que en major o menor grau presenten els alumnes amb SA i que els afecten a l'escola són aquestes:

- Insistència en les rutines i molta angoixa davant qualsevol canvi.
- Manca d'empatia.

- Rigidesa en el compliment de normes explícites i dificultat per comprendre i utilitzar les normes socials implícites.
- Dificultats per entendre els dobles sentits del llenguatge.
- Gamma restrictiva d'interessos.
- Concentració escassa.
- Fatiga.
- Alt grau de vulnerabilitat emocional.

Davant un alumne amb la SA, cada escola haurà de reflexionar sobre quins recursos pot esmerçar per atendre'l i per atendre el grup classe. S'ha de tenir en compte que és indispensable que tots els professionals implicats (interns o externs a l'escola) treballin conjuntament. Això comporta organitzar espais periòdics de reunió i reflexió conjunta per tal d'elaborar un Pla Individualitzat (PI) que tingui en compte la singularitat de l'alumne. Aquest PI, que haurà de partir dels punts forts o competències i tenir en compte els aspectes curriculars, haurà de recollir altres objectius a assolir, com ara la millora de l'autonomia, de les habilitats socials, etc.

Com podeu veure, els alumnes amb la Síndrome d'Asperger representen un repte per

Els alumnes amb la Síndrome d'Asperger representen un repte per l'escola

a l'escola. Les seves dificultats, sumades a la manca de recursos que ofereix l'administració, fan que sigui indispensable apel·lar a la professionalitat i bona voluntat de l'equip docent, al qual, com sempre, se li demana que es faci càrrec de tot, sense suport, i que segueixi el lema "l'impossible ho fem a l'instant; per als miracles tardem una mica més".

Per acabar, us vull transcriure un cas que va aportar una alumna en el curs de Prisma La Síndrome d'Asperger de juliol de 2009. Aquest cas resumeix tot el que he dit fins ara:

L'Antoni estava fent primer quan el vaig conèixer... Al cap de tres anys, el professorat veu que és un nen hiperactiu, poc reflexiu en les respostes i una mica agressiu amb els companys.

Els pares pensen que és sobredotat perquè sap lletres... També té molt interès pels animals i en

sap més coses que la resta de companys.

En les entrevistes, el pare creu que l'actitud de l'Antoni a l'escola és deguda al fet que està per sobre de la mitjana de la classe i que, com que s'avorreix, es dedica a molestar companys i a interrompre la mestra. Els pares estan a punt de treure el nen de l'escola perquè pensen que tant els mestres com l'EAP (Equip d'Assessorament Psicopedagògic) tenen poc coneixement sobre el que li passa o li tenen mania, i ells volen una resposta immediata.

A P5 li van diagnosticar Síndrome d'Asperger...

A l'escola rebia ajut de l'EAP i de la mestra d'educació especial, ja que presentava greus problemes d'organització i de lògica. A primer, que és quan el vaig conèixer, presentava també problemes de relació amb els companys i, encara que tenia un vocabulari ric, l'utilitzava fora de context i se l'havia d'ajudar a ordenar el pensament i sovint els nens se'n burlaven.

A la classe, la seva tutora es queixava d'hiperactivitat i de respostes pedants que fregaven la mala educació i estava molt angoixada per aquella conducta que ella es prenia com a feta a propòsit, amb mala fe. Jo intentava tranquil·litzar-la dient-li que ell no n'era conscient i que no ho feia per ofendre.

Com que la tutora no tenia experiència en aquests casos, s'esforçava per entendre'l i li donàvem informació escrita sobre la SA i suport moral tant per part de l'EAP com de la mestra d'educació especial.

A l'aula només tenia una nena, la Rosa, que intentava entendre l'Antoni i que jo m'emportava dos dies la setmana a l'aula d'educació especial perquè l'Antoni era molt bo en càlcul i ajudava la Rosa a l'ordinador amb exercicis i problemes de càlcul.

El que més li agradava era jugar al parxís, i hi intentava fer trampes, però la Rosa, tot i no comptar tan bé com ell, l'enxampava quan in-

tentava moure la fitxa quan ella estava despistada, ja que a ell o li queia la fitxa a terra o la posava mal col·locada, i la nena se n'adonava.

La Rosa em deia que allò no li feia ràbia, que "només volia fer-se el llest", però em demanava si tenia una pastilla per arreglar-li la llengua perquè tots els nens de la classe el poguessin entendre millor, ja que així ningú es ficaria amb ell i tindria amics, perquè deia paraules que ella no coneixia i els altres tampoc.

En aquests moments l'Antoni està fent cinquè, assisteix a un psicòleg extern i a l'escola se li està fent un tipus de suport amb ús prioritari de mitjans visuals per afavorir els seus problemes d'atenció i un control estricte de tasques organitzatives, se l'ajuda a fer resums dels temes de socials, i en les avaluacions se li dóna més temps per respondre a les preguntes i no té problemes de coneixements. Té més amics, a part de la Rosa, i quan vaig anar a l'escola em va explicar que se'n recordava molt de les partides de parxís i que ja sabia fer trampes i que a més sabia jugar als escacs i a les dames.

Victòria Pérez Planas

Psicòloga Clínica

Tutora del curs de Prisma La Síndrome d'Asperger
victoria.perez@prisma.cat

